Št. 69. V Gorici, v soboto dne 29. avgusta 1903. **Tečaj XXXIII.**

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanjih, in sicer: vsak torek, četrtek in soboto, zjutraaje izdanje opoldne, večerno izdanje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilogami ter s „Kažipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto	13 K 20 h,	ali gld. 6·60
pol leta	6 „ 60 „	„ „ 3·30
četrt leta	3 „ 40 „	„ „ 1·70

Posamične številke stanejo 10 vin.

Od 23. julija 1902. do preklica izhaja ob sredah in sobotah ob 11. uri dopoludne.

Naročnino sprejema upravništvo v Gosposki ulici štv. 11 v Gorici v «Goriški Tiskarni» A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. **Na naročila brez dopeslane naročnine se ne oziramo.**

Oglasi in poslanice se računijo po petit-vrstah če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru. — Reklame in spisi v uredniškem delu 15 kr. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

SOČA

»Vse za omiko, svobodo in napredek!« *Dr. K. Lavrič.*

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadstr. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoludne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.
Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le **upravništva.**

„PRIMOREC“
izhaja neodvisno od «Soče» vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gld. ·60.

«Soča» in «Primorec» se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici. »Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. lv. Meljavec) tiska in zal.

Razlika med češko in našo duhovščino.

Češka nižja duhovščina se je začela temeljito organizovati. Ustanovila si je svojo deželno zvezo, ki je imela dné 25. t. m. svoje prvo zborovanje. Prišlo je na to zborovanje nad 200 članov iz vseh škofij. Na tem shodu so povedali odposlanci češke nižje duhovščine, da se hoče ista zavzemati za zboljšanje svojega gmotnega stanja, poleg tega pa so povedali, kakih nazorov so glede socijalnega stališča, kako čutijo in mislijo, kako stališče zavzemajo v politiki, povedali so, kak na sploh naj bo češki duhovnik. Zbor je sprejel resolucijo, v kateri izjavlja, da česka duhovščina čuti solidarno s češkim narodom glede njega državnopravnega, narodnega, kulturnega in gospodarskega stremljenja, zlasti še v mešanih jezikovnih krajih. Izjavili so, kar še posebej povdarjamo, da hočejo imeti narodno in moderno šolo. Poleg zahteve o poboljšanju materijelnega stanja nižjega klera in poziva na škofe, vlado in politike, da se njihova prizadevanja v tem pogledu realizirajo, so sprejeli tudi predlog, da se ima češki klerus protiviti od škofa Frinda propagiranemu narodnemu deljenju škofij v največji meri. Mladočeški deželni poslanec župnik Dlahovec, ki je bil poslan na to zborovanje od izvršilnega odbora mladočeške stranke, je rekel na to: „Hočejo — in sem jaz informiran — dejanski ločiti škofije narodnostno. To naj bi bila predstopnja za raztrganje Češke. To pa se ne sme zgoditi.“ Povedal je tudi v imenu mladočeškega kluba, da Mladočehi bodo podpirali duhovščino v tem, da si opomore idealno in materijalno, bojevali pa se bodo vedno proti zlorabi vere v posvetne namene. (Tem besedam je sledilo živahno ploskanje.) Končno omenjamo s tega shoda še govor nekega kaplana, ki je rekel, da je žalostno, da duhovščina ne napreduje s časom, marveč da se vzgaja v semeniščih na srednjeveški način....

Tako je bilo zborovanje češke nižje duhovščine dné 25. t. m. v zlati Pragi.

Vprašamo na to najprvo: Ali je mogoče med našo duhovščino širom slovenske domovine zborovanje s takimi besedami, s takimi resolucijami? Odgovor se glasi: Ne! ni mogoče!

Ako se zbira med nami Slovenci duhovščina na posvetovanje, tedaj jim gre le za kaka konsumna društva, za kako „katoliško“ organizacijo, ali pa delajo nečedne sklepe proti kakemu svojemu političnemu nasprotniku. Stanovsko se pa organizirajo na ta način, da izrabljajo kar najgrše vero in cerkev v politične svrhe. Politikujoča naša duhovščina misli le nase, njej je le za povzdigo svoje moči in veljave, vse drugo ni nič. Povsodi hoče zapovedovati, povsodi odločevati, sploh hoče biti politikujoč duhovnik edini gospodar našega naroda. To je alfa in omega njihovih stremljenj in prizadevanj. Zlasti so brezbrižni glede na naš narodni boj, odkar je rekel pokojni kardinal Missia, da so naša narodna prizadevanja — utopije, in odkar so se vrgli po njegovi inicijativi na „socijalna“ vprašanja, in odkar nas osrečujejo sistemi z neslovenskimi škofi. Ako bi čutila ta naša politikujoča duhovščina narodno, potem bi se bila že zdavnaj uprla temu, kar počno rimski hlapci s Slovenci v tržaški škofiji, in sklicala bi bila v tako svrho shod, ki bi lahko kaj zalegel, ali tako pa lepo molči na to stran, dà v slučajih še celo brani brezvestno delo laških popov nasproti vernemu slovenskemu ljudstvu. (Včasih so pač bolj rimski nego Rim sam!) Ako bi čutila naša politikujoča duhovščina narodno, potem bi se bila postavila po robu preganjanju staroslovenščine iz cerkva — ali tako pa sme delati Lah, kar hoče, v cerkvah, koder bi imeli govoriti odločilno besedo slovenski duhovniki. Ali ti molčijo, in v mešanih jezikovnih krajih, na katere polagajo Čehi posebno vrednost, se udajajo „potrpljenju“, da ne bo zamere navzgor in da se ne vzbuja jeza političnemu nasprotniku.

V zadnjih časih so oglušili in oslepili za vsako pravo narodno delo — izjeme so strašno redke! — in tista katoliška organizacija jih je ogrela le za delo v svrho poneumnevanja ljudstva, da se mu toliko bolj bliščí svit duhovskega stanu, da je toliko bolj priklenjen na farovž, vsled česar se da mogočno in komodno živeti v vsem izobilju. Tak je cilj našega politikujočega duhovnika, ki je pravi antipod češkemu duhovniku, ki hoče biti sicer veren duhovnik, kateremu gre gmotno primerno po stanu, drugače pa je unet Čeh, vrl naroden delavec. Svoje stališče si hoče utrditi sredi narodne borbe. Tu hoče delovati, ali noče dopustiti, da bi se vera vlačila v politiko ter zlorabljala v nečedne namene, marveč varovati jo hoče v svojem duhovniškem poklicu, kakor hoče izven istega stati kot vrl vojak v vrstah narodnih boriteljev za državnopravno, narodno, kulturno in gospodarsko stremljenje češkega naroda.

Ta duhovščina pa tudi ni nasprotna narodni in moderni šoli, ampak še posebej je povdarjala v resoluciji, da zahteva narodno in moderno šolo, torej tako, za kakoršno se mi borimo. Sedaj pa, dragi čitatelj, vzemi kakega slovenskega politika v črni suknji, pa govori ž njim o moderni in narodni šoli!! To naletiš lepo....

V semeniščih se vzgajajo res zanikerno-srednjeveško, ali vendar radi govorijo o svojih „vseučiliških“ študijah, češki duhovnik pa obžaluje, da ni dano duhovščini, da bi napredovala z duhom časa, in toži, da se vzgaja po semeniščih po srednjeveškem kopitu. Kaka razlika! Kaka razlika!

Geslo teh čeških duhovnikov je: svoboda, napredek in samostojnost kraljevine Češke, geslo naših pa je: Rim! Vse za Rim, vse za katoliškega duhovnika! Kaka razlika! Toliko razliko čutimo vedno bolj in bolj, ker naša duhovščina se trdno drži Missijevih navodil, da stopa na dan le za utrdbo svoje veljave in svoje moči ter pušča povsem v nemar vsako naše pravo narodno delo in naš boj za naše svete pravice. V Missijevem duhu se vzgaja duhovniška mladež po semeniščih, in dokler bo tako, pojde naša narodna reč vedno globlje nizdol, kajti versko fanatizirano in narodno indiferentno ljudstvo je nasprotniku kaj lahko izrabljati v svoje namene, ki pa nas stanejo — narodno individualnost. Radi tega pa je naš boj proti naši politikujoči duhovščini svet boj, ker se borimo proti poneumnevanju in izsesavanju ljudstva ter za narodno individualnost. To je tisto „preganjanje“ duhovščine od naše strani! Naj se gredo učit k Čehom, da se vrnejo na pota narodnega dela, potem jih ne bo nikdo več „preganjal“. Tako „preganjanje“, kakoršnega so sedaj deležni, pa korenito zaslužijo...

Ali odpade še sploh kedaj tista velika razlika med češko in našo duhovščino?!?

Dopisi.

Trnovo pri Gorici, 26. avgusta 1903. — Veselica pevsko-bralnega društva „Orel“ v nedeljo dne 23. t. m. je vspela v vsakem obziru prav dobro. Ker je tlakomer v soboto padal, se je bilo bati dežja, a vendar smo imeli prav lepo vreme. Nekaj g. gostov je došlo že v soboto večer. Pevsko in glasbeno društvo ter „Sokoli“ iz Gorice in Solkana so došli v nedeljo predpoldne ob 9. uri. Ker godba ni še došla, ni bilo mogoče napraviti dostojnega vsprejema, le pri vhodu v občino pozdravil je g. predsednik goste z „Dobro došli“, na kar je zaoril iz vrst čvrstih Sokolov krepki „Na zdar!“ Potem se je četa vrlih Sokolov pomikala med množico radovednega občinstva na veselični prostor, kjer je bil odmor ter kasneje obed, pri kojem je sviral došli oddelek Prvaške godbe.

Veselica je pričela ob 3. popoldne s točko: „Domu“, kojo je pelo pevsko in glasbeno društvo iz Gorice pod vodstvom g. Komela prav izvrstno. Ko je zagrinjalo padlo, ni bilo konca ploskanju in „još“-klicem, dokler se ni zopet dvignilo ter so nam gg. pevci podali kot nameček še „Jadransko morje“.

Potem so nastopili Sokoli s prostimi vajami. Ali kaj naj Vam to opisujem? Videti te vrle, krepke, zdrave mladeniče v sokolskej obleki? Kako se kretajo pravilno? To je užitek! No! Priznanje jim ni izostalo.

Pesem „Slovenec sem“, katero so izvajali domači pevci pod vodstvom g. Lebana, je ugajala občinstvu ter so pevci tudi želi

— 2 —

Trije mušketirji.

Napisal Alexandre Dumas.

(Dalje.)

Toda ko je hotel plačati ta rožmarin, olje in vino, svoj jedini izdatek, ker se je držal stroge diete, dočim je njegov oranžasti konj — vsaj po krčmarjevih besedah — požrl trikrat več, kakor bi mogel soditi pameten človek z ozirom na njegovo telo, je našel d'Artagnan v svojem žepu samo svojo majhno mošnjo in jednajst tolarjev, ki so bili v nji; pismo, naslovljeno na gospoda de Tréville, pa je izginilo.

Mladi mož je pričel iskati to pismo z veliko potrpežljivostjo, obrnil žepe svoje obleke dvajsetkrat ter jih zopet spravil v red, brskal in brskal v svoji torbi, odpiral in zapiral svojo mošnjo; toda ko se je prepričal, da pisma ni mogoče najti, se ga je v tretjič polastila razdraženost, ki bi bila skoro napravila potrebno novo vporabo vina in aromatičnega olja: ko so namreč videli, da se je ta mlada razburjena glava zopet razgrela in preti razbiti vse po hiši, če se ne najde njegovo pismo, se je krčmar že oborožil z ražnjem, njegova žena z drogom metle in natakarji s palicami, katere so že zadnjič izborno služile.

»Moje priporočilno pismo!« je kričal d'Artagnan, »moje priporočilno pismo! pri Bogu! ali pa vas prebodem kakor ortolane!«

Žalibog je izvršetek njegove grožnje ovirala gotova okolščina, namreč ta, da se mu je v prvem boju, kakor je že znano, zlomil meč, kar je popolnoma pozabil. Posledica tega je bila, da je bil d'Artagnan, ko je res hotel potegniti meč, oborožen samo z delom meča, dolgim osem do deset prstov, katerega je krčmar skrbno vtaknil v nožnico. Ostali del je gospodar prekanjeno odstranil, da bi si napravil iz njega špikavnico.

Vendar bi ta zmota našega vročekrvnega mladega moža skoro gotovo ne bila zadrževala, če bi krčmar ne bil pomislil, da je zahteva, katero mu je stavil popotnik, popolnoma opravičena.

»Da, res,« pravi in pobesi svoj raženj, »kje je to pismo?«

»Da, kje je to pismo?« zavpije d'Artagnan. »Pred vsem, in to vam povem naprej, je to pismo za gospoda de Tréville, in mora se zopet najti; če bi se pa ne našlo, bode on skrbel za to, da se zopet najde.«

Ta grožnja je krčmarja prestrašila. Razun kralja in gospoda kardinala je bil de Tréville mož, katerega ime so vojaki in celo meščani ponavljali morebiti največkrat. Bil je pač še oče Jožef, toda njegove ime so izgovarjali popolnoma tiho, kajti tak je bil strah pred njegovo sivo Eminenco, kakor so imenovali kardinalovega zaupnika.

Tudi je dal dober vzgled s tem, da je vrgel raženj daleč od sebe, zapovedal svoji ženi in natakarjem, naj store z drogom in palicami ravno tako, in pričel iskati izgubljeno pismo.

»Ali je bilo v tem pismu kaj važnega?« vpraša krčmar po nekolikem času brezuspešnega iskanja.

»Vraga! to bi pač mislil!« zakliče Gaskonec, ki je upal, da s tem pismom pride na dvor; »v njem je bilo moje imetje.«

»V nakaznicah na Španijo?« vpraša krmčar nemirno.

»V nakaznicah na zasebno blagajno Njegovega Veličanstva,« odvrne d'Artagnan, ki je bil prepričan, da sme, ne da bi lagal, dati ta precej drzni odgovor, ker se je nadejal, priti s pomočjo tega pisma v kraljevo službo.

»Vraga!« zastoka krčmar, popolnoma obupan.

»Toda to ni nikakega pomena,« nadaljuje d'Artagnan s samozavestjo, lastno njegovim sodeželanom, »to ni nikakega pomena, in denar je zadnja stvar: — to pismo je bilo vse. Raje bi bil izgubil tisoč pistol nego to pismo.«

Ravno tako lahko bi bil rekel dvajset tisoč, toda branil mu je to mladeniški sram.

Žarek luči je obsijal naenkrat duha krčmarja, ki si je želel biti vragov, ko ni našel ničesar.

»To pismo se ni izgubilo,« zakliče.

»A?« vpraša d'Artagnan.

»Ne; bilo vam je ukradeno.«

»Ukradeno? In od koga?«

»Od onega plemiča včeraj. Šel je v kuhinjo, kjer je bil vaš jopič, in tam ostal sam. Stavil bi, da ga je ukradel on.«

»Mislite?« odvrne d'Artagnan, malo prepričan; kajti bolj kakor kdo drugi je poznal on osebni pomen tega pisma in ni videl v njem ničesar, kar bi moglo spravljati v izkušnjavo lakomnost. Dejstvo je, da bi nihče izmed natakarjev in nihče izmed navzočih

svoje priznanje. Posebno je ugajala tudi „Zvezna", katero so morali domači pevci na splošno željo ponoviti.

Vratolomne vaje Sokolov na drogu in bradlji so bile z burnim ploskanjem spremljane. Sploh se mora reči, in to je edina sodba, da so se g. goriški pevci ter Sokoli prav posebno izkazali. Pri veselici prisotnim ostanejo gotovo na mnoga leta v prav prijetnem spominu.

Igra „Dobro došli" se je izvršila tudi v splošno zadovoljnost in diletantje: Gospici Strel-ovi ter gg. Klavora in Peršič zaslužijo popolno priznanje še posebno, ker so ta dan prvič nastopili.

Tudi godba (načelnik Peršič) je svirala v splošno zadovoljnost ter se radi tega v potrebi prav toplo priporoča.

Po končanej veselici je pričel ples, pri katerem se je mladina veselila. Starejši pa smo posedli k mizam ter se tam pri vrčku piva pomenkovali v bratski ljubavi pozno v noč. Škoda le, da je ta dan, ki je bil za pevsko-bralno društvo „Orel" velikanskega pomena, ker je postavil sovražnike istega na laž, dasi so društvo prerokovali, da ga vzame hudič, predno bo leto, da je ta dan tako naglo potekel.

Poslovili smo se s srčno željo, da se še vidimo. Vrli Sokoli in pevci! Vam pa kličemo: „Na zdar!"

Vdeležba je bila za krajne razmere impozantna, kajti razprodalo se je nad 300 vstopnic, a navzočih je bilo gotovo še 100 brez vstopnic (domači pevci, Sokoli itd.), torej nad 400 oseb. Goste smo videli iz Gorice, Solkana, Št. Petra, Šempasa (žalibog le malo), Ozeljana, Ravnice, Grgarja, Čepovana, Lokvij in Lazne. To je dokaz, jasen dokaz, da vživa društvo pri sosedih simpatije, a je tudi porok istočasno, da „Orlov" ne pohrusta se tako hitro hudič, naj se tudi vsi naši nasprotniki na glavo postavijo!

Tebi pa vrlo društvo „Orel", ki se ne bojiš niti zlobnih podtikanj in obrekovanj, niti pretenj in denarnih žrtev, bodi to v ponos in kličem Ti: „Vstrajaj, razcvitaj in krepi se!" V to ime Bog pomozi i sreča junačka!

Od beneške meje. — Kakor običajno so praznovali tudi letos polaščeni Dolenjci rojstni dan Nj. Veličanstva. Toda smole, kakor so jo letos imeli, menda je še niso doživeli. Pred meseci so dobili novega gosp. nunca. No, ker ni nobeden brez madeža, tako tudi ta gospod kaj rad pokuka v dno kozarca. Že v prvem tednu svojega bivanja v Dolenjah je pokazal svojo neskončno ljubezen do božje kapljice. Neki dan mu je kazala ura tako nerodno, da je hotel po vsej sili maševati ob 4. uri popoldne. Komaj so drugi preprečili nunčevo namero. Pripetilo se je celó (tudi nedeljo), da je g. nunc mašo zamudil ali zapil (?).

Dne 18. je bila oznanjena maša ob 9. uri predp. Dolenje se je obleklo praznično. G. župan s celim občinskim odborom pričakuje, da odzvoni ter prične slovesnost. C. k. finančna straža in orožniki prihajajo. Množica ljudij se zbira pred cerkvijo. — Ni še vtihnil zadnji glas zvona, ko začne med ljudstvom nevoljno mrmranje. Kakor strela z jasnega je zadelo sporočilo g. župana, da je nunc že odmaševal. Kaj storiti? Naj bi bila „parada" brez namena! — G. župan zapreže koj iskrega konjička ter hajd v dir v bližnjo italijansko faro Prapotno. Pa glej, zopet smola! Oba mašnika sta že odmaševala. Naj-li preide dan brez slovesnosti? Ne! Župan povabi g. župnika, naj pride z njim v Dolenje ter ima vsaj blagoslov s „Te Deum". Tako se je tudi zgodilo ter je bila s tem tudi čast Dolenjcev rešena. No, da je duhovnik iz Italije molil za našega presv. cesarja, nad tem se nikdo ni spodtikal.

Cesta po „Idrijski dolini" se je pričela. Toda delo gre počasi od rok. Kot nadzornik dela je neki privandrani Lah, ki delavce zatira. Če zamude le ¼ ure, odtrga jim ¼ dneva plačila. Delavci se pritožujejo, celó žugajo. Na delo sprejema le Italijane, a domačine večinoma odvrača ter morajo iskati drugje dela, a ptuji Lahi se šopirijo na naših tleh. Nevolja raste od dne do dne. Dne 17. t. m. pripeljali so voz orodja, a prišlo je tudi 20 delavcev Slovencev. Niti jeden ni bil sprejet na delo, dasi bi lahko sprejeli do 100 delavcev. Kaj pravi k temu podjetnik?

Na delu je komaj 20—30 delavcev. Tako ne bo konca ceste niti za 2 leti, posebno sedaj, ko se bliža jesen in zima.

Iz Vrtojbe. — Odgovarjam preslavnemu dopisniku v „Gorici", da njegov zagovor ni le otročji, ampak popolnoma smešen za našega „zaslužnega" moža.

Torej da se niso naše občinske volitve zavlekle še več let, se imamo zahvaliti tajniku, da je vendar milostno sprejel sestavo imenika, drugače bi pa nikoli več ne bilo volitev pri nas! Ali ni potemtakem naš župan, ne iz Amerike, kakor pravi dopisniku, ampak od najbolj tujih Mongolov, da si ne zna drugače pomagati nego tako čakati na milost in nemilost tajnika in vživati čast najnemarnišega županovanja s svojim zavlečevanjem. Saj imajo tudi druga županstva prav taka dela za sestavo novih volitev, pa nobeno ni tako nemarno, čeprav so druga županstva še mnogo večja in obsežnejša.

Zato pa, dragi župan, recite: Nisem za to! Pa je konec vseh slavospevov „Gorice". Za vojaka ste bil res celi hrust, za župana pa nimate niti sence. Raditega Vam želimo srečno pot, ali počasi, ker naglost ni prida, to uči sam tajnik.

Domače in razne novice.

Poroka. V ponedeljek se poroči g. Edmund Konjedic iz znane rodbine iz Plavij z gospodično Mimico Skrtovo iz Sv. Lucije. — Novoporočencema obilo sreče!

Narodni sklad. — Gosp. Anton Devetak v Tolminu je poslal prispevek 50 K.

Ker bo imel N. S. z uredbo gledališče dvorane v „Trgovskem Domu" mnogo troškov, prosimo rodoljube, da se spomnijo N. S. Vsak po svoji moči naj pripomore, da dobimo v Gorici dostojno gledališčno in koncertno dvorano. To bo naš „Narodni Dom"!

Vpisovanje na c. kr. izobraževališču v Gorici in na obeh ž njih združenih vadnicah. — a.) Dne 14. in 15. septembra od 8—12 ure se bodo vpisovale gojenke na c. kr. izobraževališču za učiteljice. Gojenke, ki so ta zavod že obiskovale, zglasijo se s tem, da dopošljejo svoje zadnje šolsko spričevalo. Nove gojenke za I. tečaj se pa imajo predstaviti ravnateljstvu v spremstvu svojih roditeljev ali zastopnikov, pridati krstni ali rojstni list, zdravniško spričevalo o sposobnosti, zdravih očeh ter o stavljenju koz, spričevalo o lepem vedenju (ako ne pridejo iz kake občne šole) in eventuelno zadnje šolsko spričevalo. V više razrede se novih gojenk ne sprejme.

Dne 17. septembra ob 8. uri zjutraj začnejo sprejemni in ponavljalni izpiti. Gojenke, ki bi se k sprejemnemu izpitu pravočasno ne oglasile, se zavrnejo. Po dovršenih teh izpitih prične redni pouk.

b.) Dne 15. septembra od 8—12 ure bode vpisovanje na c. k. dekliški in deški vadnici. — Učenke in učenci, ki so to šolo že obiskovali, prinesejo seboj zadnje šolsko spričevalo. Novinci za I. razred naj se izkažejo s krstnim ali rojstnim ter ubožnim listom in z zdravniškim spričevalom o stavljenju koz. V više razrede dekliške vadnice se novih učenk ne vsprejema. — V II. razred deške vadnice se sprejme le malo novih učencev; za te bode sprejemni izpit 16. septembra ob 9. uri zjutraj. V III. in IV. razred se letos novih učencev sploh ne vsprejema. Šolsko leto 1903—1904 začne 16. septembra ob 8. uri zjutraj. Redno poučevanje bo 17. istega meseca ob 8. uri.

Ravnateljstvo c. k. izobrazevališča za učiteljice v Gorici. V Gorici, dne 25. avgusta 1903.

Pričetek pouka na naših srednjih šolah. — Šolsko leto na gimnaziju v Gorici prične 18. sept. Sprejemanje v prvi razred bo 14. sept. Pprejemni izpiti 15. sept. Drugi učenci se imajo priglasiti do 17. sept.

Na realki bo sprejemanje v prvi razred 15. sept. Sprejemni izpit 16.

Jutri v Dornberg! — Pišejo nam iz Dornberga: Opozarjamo še enkrat na veliko narodno Govekarjevo igro „Deseti brat", katera se bo predstavljala jutri v Dornbergu. Mislimo, da je popolnoma nepotrebno povdarjati, kako velike važnosti je to veliko narodno delo. Nekaterim se zdi predstava te igre v Dornbergu popolnoma nemogoča. In ti so tudi taki, kateri imajo nekaj soli v glavi in bi morali dajati še pogum, pa ga jemljejo. To, po našem mnenju, ni pravo. Nam se namreč zdi, da je vsem ljudem vse mogoče na svetu. Pa dovolj tega. Kdor se hoče prepričati, je-li mogoče ali ne, naj se potrudi v nedeljo v Dornberg. Priložnost je lepa, kakršne se ne dobi vsak dan, niti ne vsak mesec, niti do sedaj pri nas nikdar.

Za lažji prihod ljudstva bodeta vozila **dva posebna vlaka**, in sicer ob sledečih urah:

Iz Ajdovščine gre ob 12. (opoldne.)

Iz Gorice v Ajdovščino ob 2·10 popoldne.

Iz Dornberga v Gorico ob 10. po noči.

Iz Dornberga v Ajdovščino ob 11. po noči.

Priporočeno bodi vdeležencem vožnje po železnici, da si kupijo listke ob enem tudi za vožnjo nazaj, ker tako se vozi ceneje in se odstrani gnječa ljudstva pri blagajni železnice.

Po tem urniku menimo, da je ljudstvo lahko popolnoma zadovoljno, bodisi iz gorenje ali iz dolenje Vipavske doline. Zabave lahko vžije vsakdo v obilni meri v tem času.

Glede onih, kateri se pripeljejo z vozovi v Dornberg, se prosi, da naj blagovolijo spraviti vozove in živino pri g. Josipu Šinigoju, (po domače: „pri starem županu"), da ne bo velike zmešnjave.

Za posamezna društva, katera se udeležijo korporativno slavnosti, se določijo posebni prostori na dotični dan.

V nedeljo vsi v Dornberg. Bog nam daj le lepo vreme in zabava bo imenitna.

Dodatek. Doznajemo, da bo igral vloge Krjavlja v igri „Deseti brat" **slov. igralec Verovšek** iz Ljubljane.

Bralno društvo „Dornberg-Zalošče" vabi na veliko narodno veselico s plesom, katero priredi v Dornbergu v nedeljo dne 30. avgusta 1903. na dvorišču g. Albina Šinigoja. Glavna točka programa je narodna igra „Deseti brat" (v petih dejanjih.) Obenem nastopajo tudi tamburaši in pevci z par točkami. Vspored: 1. Pozdrav predsednika. 2. Canić: „Iz naroda za narod", godba, udarja tamburaški zbor iz Dornberga in Komna. 3. Fr. Govekar: „Deseti brat". Narodna igra v 5 dejanjih, izvajajo domači diletantje. Benjamin, grajščak, g. Ivan Budin; Manica, njegova hči, g. Alojzija Ulčakar; Balček njegov sin, g. F. Mozetič; Dolef, grajščakof brat, g. Jožef Pavlica; Kvas, učitelj Balčka, g. A. Berce-tov; Piškav, grajščak s Poleska, g. Valentin Marinka; Marijan, njegov sin, g. Franc Baša; Vencelj, zdravnik, g. Peter Skerbic; Marička, njegova hči, g.ca Marta Šinigoj; Mežon, okrajni sodnik, g. Lovro Pavlica; Zmuznè, učitelj, g. Franc Perozzi; Krivec, čevljar, g. Josip Vodopivec; Neža, njegova žena, g.a Ivana Marinka; Fanica, njiju hči, g.ca Pepca Pelicon; Obrščak, župan in gostilničar, g. Franc Pavlica; Peharček, g. A. Filipič; Matevžek, g. I. Saksida; Miha izpod Gaja, g. Karl Kerševani; Dražarjev France, g. F. Pelicon; Martin Spak, g. Josip Bric; Krjavelj, kočar, g. Verovšek; Kos, pisar, g. E. Šinigoj. Nekaj kmetov in svatje. 4. Hribar: „Slavčev spev", poje

(Dalje v prilogi.)

---

gostov od posesti tega papirja ne bil imel nikakega dobička.

»Vi pravite torej?« povzame d'Artagnan, »da sumite tega nesramnega plemiča?«

»Jaz vam pravim, da sem si tega svest,« nadaljuje krčmar: »ko sem mu povedal, da je vaša milost varovanec gospoda de Tréville in da imate celo pismo za tega odličnega plemiča, je bil videti zelo vznemirjen, vprašal je, kje je to pismo, in šel neposredno na to v kuhinjo, kjer je bil, kakor mu je bilo znano, vaš jopič.«

»Torej je on tat,« odvrne d'Artagnan; »jaz se pritožim pri gospodu de Tréville, in gospod de Tréville se pritoži pri kralju.« Nato majestetično potegne iz žepa dva tolarja, ju da krčmarju, ki ga s klobukom v roki spremi do vrat, in zasede svojega rumenega konja. Ta ga je prinesel na to brez vsake druge nezgode do vrat Saint-Antoine v Parisu, kjer ga je lastnik prodal za tri tolarje, kar je bila zelo visoka cena, ker ga je moral d'Artagnan na zadnjem delu pota peljati poleg sebe. In trgovec, kateremu ga je d'Artagnan odstopil za imenovanih devet frankov, mlademu možu tudi ni prikrival, da mu je dal to preveliko svoto samo vsled originalnosti njegove barve.

D'Artagnan je torej peš stopil v Paris, s svojo majhno culico pod pazduho, in hodil okoli toliko časa da je našel sobico, ki je zadostovala njegovim potrebam. Ta soba je bila neke vrste podstrešnica v rue des Fossoyeurs blizu Luxembourga.

Ko je plačal d'Artagnan najemnino, je vzel svoje stanovanje v posest ter ostali pol dneva porabil v to, da je našil na svoj jopič in hlače našivke, katere je ločila njegova mati od skoro novega jopiča gospoda d'Artagnan-očeta in mu jih skrivaj dala s seboj. Nato je šel na nabrežje de la Ferraille in dal popraviti svoj meč; potem je šel v Louvre in vprašal prvega muškетirja, katerega je srečal, kje je palača gospoda de Tréville, ki je bila v ulici de Vieux-Colombier, prav v sosedstvu sobe, katero si je najel d'Artagnan: to je smatral d'Artagnan dobrim predznakom za vspeh svojega potovanja.

Nato je, zadovoljen s svojim nastopom v Meungu, brez očitanj vesti z ozirom na preteklost, z zaupanjem v sedanjost in poln nad za bodočnost, legel in spal spanje hrabrega.

To spanje, ki je bilo še čisto provincialno, je trajalo do devetih zjutraj, ko je vstal, da bi se napotil k slavnemu gospodu de Tréville, po očetovem mnenju k tretji osebi kraljestva.

II.

Predsoba gospoda de Tréville.

Gospod de Troisville, kakor se je še vedno imenovala njegova rodbina v Gaskogne, ali gospod de Tréville, kakor se je končno imenoval on sam v Parisu, je res prišel v Paris kakor d'Artagnan, to je brez novčiča premoženja, toda imel je ono drznost, duha in razum, ki napravijo, da najubožnejši gaskonski mladenič v svojih upih dobi večjo očetovsko dedščino nego jo dobi v kaki drugi pokrajini najbogatejši plemič v resnici. Njegova nesramna hrabrost in še nesramnejša sreča v času, ko so deževali udarci mečev, ste mu končno pustili, da je splezal na težko dostopno lestvo, ki jo imenujemo upanje, in na kateri je vedno prestopal kar po štiri kline.

Bil je prijatelj kralja, ki je, kakor je vsakemu znano, jako spoštoval spomin svojega očeta Henrika IV. Oče gospoda de Tréville mu je služil v njegovih vojskah proti ligi tako zvesto, da mu je vsled nedostatka denarja — stvar, katera je celo življenje manjkala Bearncu, ki je svoje dolgove vedno plačeval z jedinim, česar si ni trebal izposojevati, to je z duhom da mu je vsled nedostatka denarja, pravimo, po vdaji Parisa dovolil, da si sme vzeti kot grb zlatega leva z geslom »fidelis et fortis«. To mu je bilo v veliko čast, a je malo zboljšalo njegovo življenje. Tudi je zapustil slavni bojni spremljevalec velikega Henrika ob svoji smrti svojemu sinu kot jedino dedščino svoj meč in svoje geslo. S pomočjo tega dvojnega daru in neomadeževanega imena, katero ga je spremljalo, je bil gospod de Tréville sprejet v hišo mladega kneza, kjer je svoj meč vporabljal tako dobro in ostal svojemu geslu tako zvest, da je imel Ludovik XIII., ki je bil, kakor je znano, jeden najboljših sabljačev kraljestva, navado rekati, da bi prijatelju, ki bi se hotel biti, svetoval, naj si vzame za sekundanta najprej njega in potem gospoda de Tréville in tega morebiti še pred njim.

Tudi Ludovik XIII. je gojil resnično naklonjenost nasproti Trévillu, seveda kraljevsko in sebično naklonjenost, a vendarle je bila to naklonjenost. V onih nesrečnih časih je bilo prizadevanje, obdati se z ljudmi Trévillove vrste, veliko. Mnogi bi si bili mogli vzeti za geslo pridevek »fortis«, ki je tvoril v njegovem geslu drugi del, a malo plemičev je bilo, ki bi se mogli sklicevati na pridevek »fidelis«, ki je tvoril prvega. Tréville je bil jeden teh poslednjih; bil je jedna teh redkih organizacij s pokorno inteligenco doge, s slepim pogumom, hitrim očesom, urno roko, človek, kateremu je bilo oko dano samo za to, da bi videl, če je kralj s kom nezadovoljen, in roka, da bi padla na neugajočega, kakor so bili Besme, Maurevers, Poltrot de Méré, Vitry, Kratko. Trévillu je nedostajala samo prilika: toda sklenil je grabiti jo za njene tri lase, kakor hitro pojde mimo, da jo more doseči njegova roka. Tudi je Ludovik XIII. imenoval de Trévillea kapi-

trgovca Jakob in Samuel Goldberger. Pred leti sta bila ta dva še nepremožna krošnjarja. Z marljivostjo sta si prištedila toliko denarja, da sta pred štirimi leti ustanovila veliki pariški modni magacin z več filijalkami, kjer je bilo nastavljenih okoli 230 uslužbencev. Ker je sedaj večina teh, kolikor jih ni ponesrečilo, izročena najhujši bedi, so budapeštanski trgovci sklenili, da bodo za nje in za njihove rodbine skrbeli dotlej, dokler ne bodo dobili zopet primernega zaslužka. — Ogrski listi trde, da zadene veliko krivde, da se je toliko ljudi ponesrečilo, mestne ognjegasce. Požarna bramba je že bila nad pol ure na licu mesta, ko je šele načelnik dal povelje, da se razprostro rešilni prti. To povelje pa so izvršili ognjegasci s tako nerodnostjo in nespretnostjo, da se je mnogo oseb, ki so se zanašale na primerne varnostne odredbe požarne brambe, ponesrečilo. Pri rešilnih prtih je bilo namreč premalo ljudi in še ti niso znali ravnati z njimi; vrhutega pa so bili ti prti še premalo napeti, da se je mnogo oseb, ki so skočile iz gorečega poslopja v te prte, hudo poškodovalo. Govori se, da bode vsled tega moral odstopiti komandant mestnih gasilcev. Cesar si je dal takoj po ministerskem predsedniku in po mestnem poglavarju Rudnayu natančno poročati o grozni katastrofi, ki je vzbudila v njem veliko sočutja. Popoldne se je cesar sam odpeljal v bolnišnico, kamor so prepeljali ponesrečence. Vidno ganjen je cesar stopal od postelje do postelje ter s sočutnimi besedami tolažil nesrečne žrtve. Nato si je še ogledal pogorišče, se dal natanko poučiti o vzrokih požara ter izrazil napram navzočim vladnim in mestnim dostojanstvenikom nado, da se naj v bodoče zlasti pri novih stavbah z vso potrebno pozornostjo gleda na to, da se bodo strogo izvedle vse požarno policijske odredbe in da prepreči vse, kar bi moglo v bodoče provzročiti enako katastrofo. Izkazalo se je namreč, da bi se dal sprva požar zlahka zabraniti, ako bi se ravnalo po redarstvenih predpisih, ki določajo, da se morajo imeti v vsaki hiši dobre ročne brizgalnice. V bazaru nastali ogenj bi se bil dal z lahkoto udušiti, ako bi bila funkcijonirala v trgovini se nahajajoča ročna brizgalnica. Ne more se torej dovolj nujno priporočati, da bi tudi naša gasilna društva in privatne osebe, ki imajo v skrbi gasilne priprave, za vsak mogoči slučaj skrbele, da bodo brizgalnice in dugo orodje vedno v dobrem stanu in da bodo funkcijonirale!

Macedonija. — „Die Zeit" piše med drugim: „A tretja država, Avstrija, ki se je z Rusijo dogovorila glede uvedenja reform v Macedoniji, vse to mirno gleda in niti z mazincem ne gane, ko Turki koljejo na stotine in stotine onih Macedoncev, katerim so se obljubovale reforme in ko že več mesecev trpi najhujšo škodo avstrijska trgovina na Balkanu. Ko se bo pisala zgodovina o sedanji macedonski ustaji, ne bo se moglo Avstriji prihraniti strahovitega očitanja, da je Turčija z njeno pomočjo nekaznjeno in na najbolj divjaški način uničevala mirno prebivalstvo, uboge kmete, ki so prijeli za orožje še le tedaj, ko je turški zatiralec (ki jim je že davno prej s pomočjo izsiljevanja davkov odvzel vse imetje) z orožjem napadel jim celo žene in otroke.

Stvar se ne more prav nič olepšati s tem, da je Turčija, v trenotku, ko sti obe „reformni" vlasti posegli vmes, dobila od njiju takorekoč pravo svobodno pismo, da sme zatreti bolgarsko prebivalstvo. Turčija je obljubila, da uvede reforme, čim bo vspostavljen red, a ustaja je takrat ravnokar pričela, ker so turški Bolgari v svojem obupu morali pograbiti orožje.

Jasno je sedaj vsemu svetu, da Turčija ni uvela niti jedne resnične reforme. Ona je na najpredrznejši način imela „reformni vlasti" za norca — ko je med drugim sporočila, da je zaukazala najeti kristijanske orožnike, od katerih se je zahtevalo le znanje turškega jezika v besedi in pismu. Istotako bi bila Turčija zahtevala tudi znanje hotentotskega jezika, ker turškega jezika v besedi in pismu niso zmožni niti vsi turški višji uradniki, toliko manj pa najnižji policijski uradniki.

Vrednost vseh drugih obljubljenih reform pa je stala z navedeno na isti višini. „Reformne vlasti", — to ime je pravo roganje — pa molčiti, ostajati nedelavni, medtem ko se nadaljuje obupni boj, ki mori na stotine nedolžnih, ne da bi se moglo predvideti njegovega konca. Vesti iz ustaških dežel naznanjajo dan za dnevom, kako turška soldateska neusmiljeno mori kristijansko prebivalstvo, in krščanska Evropa — sedaj je itak mnogo bolj krščanska, nego pred 200 leti — gleda mirno na to klanje".

Te dni so se vršili boji pri Babuku, Slivari, Teklju in v mnogih drugih krajih. Toliko ustaši, kolikor turški vojaki imeli so velike zgube. V nekaterih bitkah so zmagali ustaši in zaseli več vasi. Turške čete širijo govorico, da pričakujejo ukaz, da udrejo v Bolgarijo. V Bolgariji vlada vsled neprestano dohajajočih vesti o turških grozodejstvih po Macedoniji silno razburjenje, in bati se je, da vlada ne bo mogla več dolgo brzdati narodnega ogorčenja. Dokazano je, da so turške čete v bitoljskem vilajetu po vseh vaseh, kamor so prišle, poklale vse bolgarsko prebivalstvo. Iz Carigrada pa poročajo, da so ustaši zavzeli vas Birgos blizu Carigrada in jo skoraj popolnoma uničili. Tamošnjo vladno poslopje so z dinamitom pognali v zrak. Več grških družin je pobegnilo v Carigrad, kamor se dan za dnevom dovažajo ranjenci iz Macedonije. Nadalje javljajo iz Carigrada, da prihaja tja na stotine turških beguncev iz vseh krajev Macedonije. Iz Soluna poročajo podrobnosti o bojih v Kruševem. Kakih 130 Bolgarov se je tamkaj podalo Turkom, drugi ustaši pa so podkupili turškega poveljnika za 29.000 K, da jih je pustil na svobodo. Po odhodu ustašev so turški vojaki grozno gospodarili po Hruševem, kjer so pobili mnogo prebivalcev, ki so po veliki večini Grki. (Od 7000 preb. je 6000 Grkov). Pokradli so vse, kar jim je prišlo v roke in napravili tako za kakih 1,140.000 kron škode. Pokradene predmete so potem neovirano prodajali na trgu v Bitolju. Novejšem vesti poročajo tudi le o groznem klanju.

Francoska. — Na banketu v Saintesu je govoril ministerski predsednik Combes sledeče: „Reakciji sem priložil takih sunkov, da me obsipava sedaj z žalivkami. Vzrok temu sovraštvu pa je iskati v tem, da sem drugi dan po razglasu zakona, s katerim je dobila republikanska večina obrambno orožje zoper klerikalizem, tega smrtnega sovraga republike, prevzel vlado. Na čelu te večine sem pregnal sovražnika iz močnih postojank, ki jih je dotlej imel. Moj trdni sklep je, nadaljevati ta boj do zmagoslavja republikanskega duha nad klerikalnim duhom, ne brigaje se za zmerjanja, grožnje ali prošnje, od koderkoli pridejo. Z reakcijo nimam nič opraviti; le dežela bo mogla razsoditi, ali sem izpolnil svoj mandat v njeno zadovoljnost. Sklicujem se torej na deželo. (Pritrjevanje.) In res, povsod po celi deželi odobrujejo republikanci proti nacionalistično-klerikalni reakciji pričeti boj ter pozivajo vlado, naj vztraja v obrambi republike". Potem je Combes kritikoval krščanski socializem, ki v imenu cerkvene nezmotljivosti obsoja vse duševne pridobitve. Premagane reakcionarce, ki se bahajo s svojim liberalstvom, je primerjal bivšemu cesarskemu denarju, ki je kazal na eni strani francosko republiko, na drugi strani pa cesarja Napoleona. Stranka liberalne akcije nadomešča vladarjevo glavo s papeževo copato, sicer pa si je obojni denar enak. V liberalni akciji vidijo republikanci protirevolucijo, toda republikanci bodo vedno branili civilno oblast proti vmešavanju cerkvene oblasti. Pravi republikanci bodo ostali vedno zvesti republiki, ker ista uresničuje trojno, kar mora vlada zagotoviti deželi: ohranitev miru, vlado zakona in spoštovanje javne in zasebne svobode. — Ta odkrita izjava francoske vlade je spravila klerikalno armado v pravcati delirium tremens.

Na stanovanje in hrano

se sprejme kandidatinje.

Naslov pové upravništvo.

Sprejme se dobre zidarje!

Ponudbe je pošiljati na naslov: Filip Supančič, Ljubljana, Rimska cesta 20.

Božjast.

Kdor trpi na božjasti, krčih in drugih nervoznih boleznih, naj zahteva knjižico o teh boleznih. Dobiva se zastonj in franko v Schwannen-Apoteke, Frankfurt a. M.

Zahvala.

O priliki veselice, katero je priredilo podpisano društvo preteklo nedeljo, šteje si odbor v prijetno dolžnost, da tim potom javno prav iskreno zahvaljuje telovadni društvi „Sokolski" iz Gorice in Solkana ter bratsko „pevsko in glasbeno društvo" iz Gorice za prijazen odziv za sodelovanje in za številno udeležbo, kar je pripomoglo, da je bil vspeh veselice toli moralno kakor tudi gmotno vsestransko povoljen. Vsem prav srčna hvala!

Trnovo pri Gorici, dne 27. avgusta 1903.

ODBOR

pevsko-bralnega društva „Orel" na Trnovem.

Išče se

za neko novo agencijsko podjetje v Gorici pripravno in spretno osebo, katera bi imela veselje do potovanja po Goriškem v svrho akvizicije odjemalcev, za več deloma že dobro upeljanih predmetov. — Prednost imajo mlajši vpokojenci poštenega značaja, zmožni obeh deželnih jezikov, z veseljem do trgovine in vporabljivi tudi v pisarni. Plača po dogovoru. Nastop lahko takoj. Pismene ponudbe na upravništvo tega lista do 1. septembra t. l. pod geslom „Pridnost".

Elegantne zalepke za ● ● ●

„Šaljivo pošto"

vedno v zalogi pri Iv. Bonaču v Ljubljani.

Cena 100 komadov K 3·—

Odlikovana krojaška delavnica

Ant. Krašič

krojaški mojster v Vrtni ulici štev. 26.

Priporoča se slavnemu občinstvu v mestu in na deželi. Ima bogato zalogo vsakovrstnega blaga za vse letne čase in vsak stan. Gotove obleke lastnega izdelka kakor tudi površne suknje itd. Cene zmerne.

Ravnokar mi je dospelo sveže raznovrstno blago za nastopno pomladno sezono.

Izdelke iz lastnega blaga jamčim!

se priporoča slavnemu občinstvu iz mesta in dežele.

Razglas.

V konkurzno maso »Mlekarske zadruge v Črnem Vrhu« spadajoča mlekarska priprava se bode

dne 3. septembra t. l.

od 10. ure dopoldne naprej v zadružnih prostorih v Črnem Vrhu razprodajala po javni dražbi.

Kar bi se na dražbi ne prodalo, proda potem upravnik konkurzne mase pod roko.

Mlekarna, ki je obstala komaj 2 leti, opremljena je z najnovejšimi potrebščinami za ročno in za parno delo ter se zlasti nove mlekarne, ki še nimajo oprave, in starejše, ki hočejo svojo opravo popolniti in namesto ročne uporabljati parno gonilno moč, opozarjajo na to zelo ugodno priložnost, nabaviti si po ceni lepo opravo.

Inventar in cenilni zapisnik je na pregled pri upravniku konkurzne mase, ki daje tudi vsa potrebna pojasnila.

Upravnik konkurzne mase

dr. Fran Horvat, c. kr. notar v Idriji.

Sprejme se na stanovanje in hrano

dva 10-14-letna dečka v dobro, pošteno slovensko družino. Naslov pové upravništvo.

Naznanilo.

Podpisani naznanjam slavn. občinstvu, da imam razun pekarije v Gorici v Raštelju št. 29. tudi

novo pekarijo v Kanalu

na glavnem trgu.

Priporočam domačinom ter rojakom po soški dolini vedno sveži kruh vsake vrste. Nadalje sprejemam tudi od zasebnikov kruh v peko, katerega spečem po ugodnih cenah. Imam tudi zalogo moke raznih vrst, po ugodnih cenah.

Jožef Valentinčič,

pekovski mojster v Gorici in v Kanalu.

Podpisani priporoča slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi, svojo

prodajalnico jestvin.

V zalogi ima kave vseh vrst, različne moke iz Majdičevega mlina v Kranju, nadalje ima tudi raznovrstne pijače, n. pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goružice (Senf), Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodovo milo ter drugo v to stroko spadajoče blago. Postrežba točna in po mernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Kutin,

trgovec v Semeniški ulici št. 1

v lastni hiši kjer je »Trgovska obrtna zadruga«

Prosiva zahtevati listke!!

Pozor! Eno krono nagrade!

Največja zaloga vseh stavbnih potrebščin, kakor: cement, stavbne nositelje, vsakovrstne okove, železje, strešna okna, cevi za stranišča itd. Ima v zalogi orodje za vsa rokodelstva iz najbolj slovečih tovarn. Opozarja na svojo bogato izber **kuhinjskega in hišnega orodja, pečij, štedilnikov** po brezprimerno niskih cenah.

Največja trgovina z železjem

Konjedic & Zajec v Gorici

pred nadškofijo št. 11.

Edina zaloga stavbnih nositeljev v Gorici.

Pocinkana žica za vinograde po znižanih cenah!

Pozor!

Eno krono nagrade

izplačava vsakemu, kdor dokaže s potrdili najine nove amerikanske blagajne, da je kupil pri naju za 100 K blaga.

Pozor! Eno krono nagrade!

Prosiva zahtevati listke!!

„Goriška ljudska posojilnica“

vpisana zadruga z omejenim jamstvom.

Načelstvo in **nadzorstvo** je sklenilo v skupni seji dne 28. nov. 1902. tako:

Hranilne vloge se obrestujejo po $4\frac{1}{2}$%. Stalne vloge od 10.000 kron dalje z odpovedjo 1 leta po 5%. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Posojila: na vknjižbe po $5\frac{1}{2}$%, na varščino ali zastavo 6%, na menice 6%, s $\frac{1}{2}$% uradnino. Glavni deleži koncem leta $5\frac{1}{2}$%.

Stanje 31. dec. 1902. (v kronah): Članov 1853 z deleži K= 129.026. — Hranilne vloge 1,479.006·70. — Posojila 1,443.030·10 — Vrednost hiš 142.643 (v resnici so vredne več). — Reservni zalog 68,050.90.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakogar.

Mizarska zadruga v Gorici (Solkan)

Naznanja slavnemu občinstvu, gospodom trgovcem in založnikom pohištva, da ima

veliko zalogo — **veliko zalogo**

izgotovljenega pohištva vseh slogov

v Solkanu pri Gorici. — v Solkanu pri Gorici.

Naznanjamo, da smo prevzeli dosedanjo trgovino pohištva tvrdke Ant. Černigoja v Trstu, Via Piazza vecchia št. 1, katero bodemo vodili pod jednakim imenom.

Kar ni v zalogi, se izvrši točno po naročilu v najkrajšem času.

Cene zmerne.

Delo je lično ter dobro osušeno.

J. Zornik — Gorica, Gosposka ulica štev. 7.

Priporoča toplo sorojakom svojo **zalogo modnega blaga:**

Za dame:
Krasne okraske za obleke, trakove, svile zadnje novosti za bluse, pajčolane, pasove, predpasnike, rokavice, nogavice, dežnike, solnčnike, bluze, čevlje, vse potrebščine za obleke, kakor: podloge, sukanec, svilo, gumbe, vezenja, zaponke itd.

Za gospode:
Raznovrstno belo in barvano perilo najbolje vrste, jopice za hribolazce, kolesarje, veslarje; zadnje novosti ovratnic, ovratnikov, zapestnic, nogavic, rokavic, hlačnikov, čepic, čevljev, dežnikov itd.

Opozarja
prečastite dame, na svojo veliko zalogo obče priznano najboljih modercev vsake cene.

Za birmance
in otroke: rokavice, nogavice, pajčolane vsake vrste, obleke, čepice, razno perilo.

Za slavnosti
in druge veselice; vsakovrstne narodne trakove, kojim preskrbi na zahtevo vsakovrstne napise.

Cene brez vsake konkurence.

Prva kranjska z vodno silo na turbino delujoča

tovarna stolov Fran Švigelj

na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko

priporoča sl. občinstvu, prečast. duhovščini, imetelijem in predstojnikom zavodov in šol, krčmarjem in kavarnarjem, ravnateljstvom uradov, gg. brivcem itd.

natančno in trpežno izdelane

stole, fotelja, vrtne stole, gugalnike, naslonjače itd. itd.

Blago je izdelano iz trdega, izbranega lesa, poljubno likano ali v naravni barvi imitirano.

Največja izbira stolov, naslonjačev in gugalnikov iz trstovine.

Na željo pošlje tvrdka najnovejše obširne cenike z nad 80 slikami, iz katerih je razvidna oblika blaga in cene, zastonj in franko.

Naročevalcem na debelo se dovoli znaten popust.

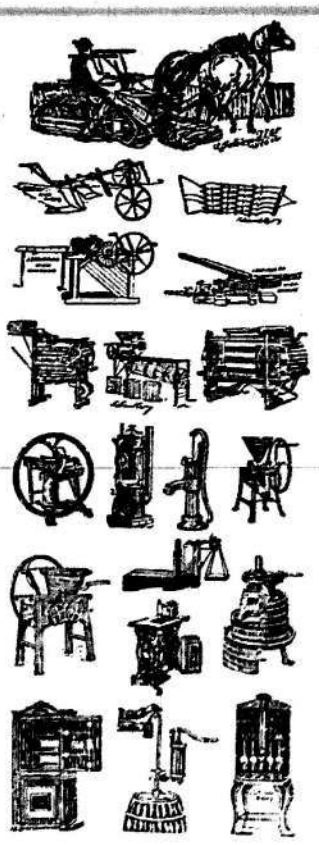

Ivan Schindler Dunaj III./1.

pošilja že veliko let dobro znane stroje vsake vrste za poljedelske in obrtne potrebe:

mline za sadje in grozdje, stiskalnice za sadje in grozdje, škropilnice, poljska orodja, stiskalnice za seno, mlatilnice, vitlje, trijerje, čistilnice za žito, luščilnice za koruzo, slamoreznice, stroje za rezanje repe, mline za golanje, kotle za kuhanje klaje, sesalke za vodnjake in gnojnice, železne cevi, vodovode itd.

od sedaj vsakemur po zopet zdatno znižanih cenah;

ravno tako vse priprave za kletarstvo, medene pipe, sesaljke za vino, gumijeve ploče, konopljene in gumijeve cevi, stroj za točenje piva, škrinje za led, stroje za sladoled, priprave za izdelovanje sodavode in penečih se vin, mline za dišavo, kavo itd., stroje za delanje klobas, tehtnice za živino, tehtnice na drog, steberske tehtnice, namizne tehtnice, decimalne tehtnice, železno pohištvo, železne blagajne, šivalne stroje vseh sestavov, orodja in stroje vsake vrste za ključavničarje, kovače, kleparje, sedlarje, pleskarje, itd. itd.

Vse pod dolgoletnim jamstvom po najugodnijih plačilnih pogojih!

Tudi na obroke.

Ceniki z več kot 400 slikami brezplačno in franko.

Dopisuje se tudi v slovenskem jeziku.

Prekupcem in agentom posebne prednosti!

Piše se naj naravnost:

Ivan Schindler, Dunaj III./1.
Erdbergstrasse 12.

Christofle & C.ie

Znamka tovarne — Znamka tovarne

c. in kr. dvorni založniki

Heinrichhof Dunaj I. Opern Ring 5.

Težko posrebrnjeno

namizno orodje in posodje vseh vrst

(žlice, vilice, noži itd.)

Pripoznani najboljši izdelki izredne trpežnosti.

Največja izbéra najlepših modelov.

Ilustrovan cenik na zahtevanje.

Vsi Christoflovi izdelki imajo v jamstvo svoje izvirnosti vtisneno gornjo varnostno znamko in ime Christofle.

Anton Potatzky v Gorici.

Na sredi Raštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupovališče nirnberškega in drobnega blaga ter tkanin, preje in nitij.

POTREBŠČINE
za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE
za krojače in čevljarje.

Svetinjice. — Rožni venci. — Mašne knjižice.

Nišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:
Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce pejmiho s in trgih ter na deželi. 2 35—8

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8

priporoča

pristna bela in črna vina iz **vipavskih, furlanskih,**

briskih, dalmatinskih in **istarskih vinogradov.**

Postavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštena.

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladčičar
v Gorici na Kornu št. 8.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Cena vžigalic:

1 orig. zaboj s 500 zavitki (normal) K 48·— franko Ljubljana, 2% popusta.

Iv. Perdan, Ljubljana.

Iv. Perdan, Ljubljana.

1 orig. zaboj s 500 zav. (Flaming) K 52·—: franko Ljubljana, 2% popusta.

Zahtevajte

moj ilustrovani cenik z več kakor 500 podobami od ur, zlatih, srebrnih in muzikalničnih predmetov, katerega pošilja zastonj in poštnine prosto

Hanns Konrad,

tvornica ur in eksportna hiša

Most št. 249. — (Češko).

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica. Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetje in smrt z zmanjšujočimi se vplačili.

Vsak član ima po preteku petih let pravico do dividende.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi.

Rezervni fondi: 25,000.000 K. Izplačane odškodnine in kapitalije: 75,000.000 K.

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države

z vseskozi slovansko-narodno upravo.

Vsa pojasnila daje:

Generalni zastop v Ljubljani, čegar pisarne so v lastnej bančnej hiši

Gospodskih ulicah štev. 12.

Zavaruje poslopja in premičnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Dovoljuje iz čistega dobička izdatne podpore v narodne in občnokoristne namene.

Rimske toplice v Tržiču

(Monfalcone)

= in blatne kopelji =

priporočane po najboljših zdravnikih proti bolečinam v bedrih, revmatizmu, ženskim boleznim itd. itd.

Dopolnilno zdravljenje: z elektriciteto, tako zvano »tremolaterapia in masažo«. Posvetovalni zdravnik dr. G. pl. Camti.

domači možki zbor. Začetek veselice točno ob 3. uri popoldne. Po veselici se vrši ples, pri katerem svira godba iz Prvačine pod vodstvom gosp. Hönig-a iz Gorice; ista svira tudi med posameznimi dejanji igre.

Vstopnina k veselici 50 vin., I. sedeži 1 K 50 vin., II. sedeži 1 K, III. sedeži 50 v. Vstop k plesu, ki se vrši v venčkih po 5 komadov, stane 1 K, in je dovoljen le udom in povabljenim gostom.

„Zapiski mladega potnika“, spisal Bugumil Vošnjak. Izšla je ravnokar knjiga pod gorenjim naslovom iz peresa mladega pisatelja g. Bogumila Vošnjaka. Dobiva se v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček v, Gorici. Cena K 2·50, s poštnino K 2·70.

Volitve v Vrtojbi. — Poročajo nam: „Iz Dol. Vrtojbe sijajno zmagali v III. razredu občinskih volitev. Živeli!“

Naši Lahi in laški kralj v Vidmu. — Odkar je odprta v laškem Vidmu razstava, vežejo naše Lahe tesnejše vezi na Italijo. Razstavo pohajajo dan na dan v jako obilem številu, razstavljalcev na tej razstavi pa je tudi jako mnogo iz Gorice in Trsta. Sploh smatrajo Lahi razstavo za razstavo Furlanije tostran in onostran črnožoltih mejnikov. To je pokazala že otvoritev razstave, katere se je udeležil v imenu Gorice podžupan Bombig, ki je imel tudi čast, govoriti z italijanskim ministrom, in govorila sta tudi o naših deželah. — Da bi bil sijaj razstave toliko večji, so povabili tudi kralja, naj jo pride posetit. Odzval se je vabilu, ali še ni bilo dosti; hoteli so imeti tudi kraljico v Vidimu. Prišla sta oba. V četrtek je bil za Videm dan slavlja. Drugače pol prazen Videm je bil ta dan poln ljudstva, ki je prihitelo od blizu in daleč gledat svojega kralja, pa tudi tujcev se je bilo nabralo izredno veliko število. Pravijo, da je bilo tujcev okoli 25—30 tisoč. Laški kralj v Vidmu s svojo krasno ženo — to je bilo nekaj za naše Lahe. Kdor je le mogel, je šel v Videm. V Gorici v četrtek zvečer niti običajne godbe ni bilo na Travniku, ker Slovencem niso hoteli igrati, Lahi so bili pa v Vidmu. Pravijo, da je bilo v četrtek res divno v Vidmu, zato pa so že naprej hoteli naši Lahi ta dan igrati tamkaj ne baš zadnjo vlogo. Dà, stopali so tako v ospredje, kakor drugi dostojanstveniki in zastopniki iz kraljestva, kakor da je prišel laški kralj v Videm za to, da sprejme poklonitev cele Furlanije in Trsta. Gospe iz Gorice so naročile krasen šopek cvetic pri znani tukajšnji velelaški tvrdki Gorian, in gčna Ida Uria je pri sprejemu odseka gospâ izročila kraljici ta šopek. Kraljica se je zahvalila in omenila, da je bila nekoč tudi že v Gorici, katera se jej videla „bella, ridente e fiorita“. Podžupan goriški, Bombig, je bil predstavljen kralju ter je govoril z njim. Kaj je govoril, kdo ve? Šopek, kateri so poklonile kraljici goriške gospe, je imela potem v vozu. Poleg tega pa je blestel tam v vozu tik kraljice še drug šop cvetlic, bile so to cvetlice, katere so podarile svoji kraljici beneške Slovenke od Št. Petra ob Nadiži. In temu šopku so bili poleg laških trakov pridejani trakovi v slovenskih barvah. Slovenska trobojnica je dičila kraljevi voz, in koder so se vozili, ves čas je bil poleg drugih ta šopek beneških Slovenk! Ne vemo, kakšen čut je prešinjal naše Lahe pri pogledu na slovenske barve, katere pri nas označujejo s „tricolori russi“ s prozornim namenom, ne vemo, ali so jim te lepe naše barve kaj kalile užitek — ali to vemo, da so se naši Lahi v Vidmu lahko prepričali, da brez Slovanov ni nič! Britko se je maščevala nad njimi gonja proti naši trobojnici na naših tleh. Tu jo preganjajo, v Vidmu so jo morali pa gledati na kraljevem vozu, na odličnem mestu. Brez Slovanov ni nič. Kaj n. pr. bi bil mali laški kralj brez svoje krasne slovanske žene? Sijaj kraljevski hiši daje ona, sijaj posetu v Vidmu je dala ona. Da ni bilo nje, kdo bi bil šel gledat kralja? Nihče drugi, le tisti, ki imajo posebne interese... Iz tega se pač naši Lahi morejo marsikaj naučiti, pred vsem to, da jim nič ne pomaga tista politika, katero uganjajo sedaj proti Slovanom. Bolje bi storili, da sledijo nasvetom velikega Mazzinija, da se treba spoprijazniti s Slovani, kajti njih je bodočnost. Le na ta način se more Italija poživiti, le s Slovani ob strani more stati pokoncu, kakor je potrebovala tudi laška kraljevska rodbina pritoka svežega življenja od drugod. Po žilah laške dinastije se pretaka že tako malo laške krvi, v novem prestonasledniku, ako ga da Jelena Italiji, pa jo bo treba šteti le še po kapljicah... Slovanom sovražna politika je nesreča za Lahe. Ako hočejo obdržati ob obalih Adrije tisto pozicijo, katera jim sploh gre, je mogoče to le ob prijateljskih odnošajih s Slovani. Sedanjost seveda jih mami, ali jih tudi vara. Časi se spreminjajo, in v slučajih še kako hitro!...

Beneške Slovenke so prišle na jako srečno misel, da so pripele k šopku cvetic, kateri so podarile kraljici Jeleni, slovensko trobojnico. Pokazale so s tem, da v Benečiji še živi čil slovenski rod, ki se zaveda, da teče po njega žilah slovanska kri, kakoršna se pretaka po žilah kraljice. Kraljica je bila vesela teh svojih barv, in ponosno je dičila slovenska trobojnica voz italijanskega kraljevskega para. Beneškim Slovenkam pa tudi nihče ni branil, podati šopek kraljici s takimi barvami; niti na um ni prišlo nikomur, da bi bil delal kake ovire. Je pač tako edino prav in umevno. Ali pri nas? Politične oblasti mislijo, da se podere svet, ako se pokaže v Gorici kaka trobojnica. Nò, smo pač v Avstriji!

Slava zavednim beneškim Slovenkam, ki so preskrbele slovenski trobojnici ob strani laške kraljevske dvojice tako častno mesto!

Romarji se nam obetajo. — V kratkem pridejo na Sv. Goro romarji iz Trsta, menda v velikem številu, v Oglej in na Sv. Goro se pa pripeljejo s Kranjskega kar v posebnem vlaku. Tem povodom pišejo „Slov. Nar.“ to le: Kakor čitamo v „Slovencu“ že nekaj dni sem, se je osnoval odbor za prireditev romarskega vlaka na Sv. Goro v Gorico in v Oglej, za kojega se je baje že oglasilo približno 700 oseb. Nismo nevoščljivi pobožnim dušicam te klavrne zabave. Ali, ako se pomisli, da bode vsakega romarja stala ta pot približno 30 kron, obide človeka le zona, kajti to znaša pri 700 romarjih 21.000 kron. Lepa svota, koja bo šla s Kranjskega brezpotrebno? Ali bi ne bilo bolj človekoljubno in Bogu dopadljivo, ako bi se ta denar zbral in poslal revnim pogorelcem v Bovec in na Vače? Ali bi si ne zaslužili romarji veliko več za večno življenje, nego da hodijo Bogu na pot in na Missijev grob. Dalje! Gospod Bonaventura, ki ukazuje napravljati „ofre“ za svoje nepotrebne zavode, — bi li ne bilo morda bolj človekoljubno, da bi ukazal „ofre“ za uboge pogorelce na Vačah in v Bovcu? Koliko solz bi utešil in obenem on in darovalci izvršili Kristusov nauk o delih telesnega usmiljenja. Prevzvišeni gospod Tone! Roko na srce in pomislite na Kristove besede: Kar ste najmanjšemu dobrega storili, ste meni storili! Toliko v pomislek romarjem in gospodu knezoškofu!

Več človekoljubov.

Krojaška zadruga. — Iz sodnijskih aktov je razvidno, da je Centrifuga imela še 2. maja t. l. terjati od K. z. celih 118.000 K. V „P. L.“ pa je rečeno, da je imela 17. avgusta terjati še 73.500 K. — Mi sprejemamo to naznanilo na znanje ter bomo preiskoiskovali, odkod se je pokril razloček. — Prav ta del v poročilu „P. L.“ je kratek in zmeden, dasi je najbolj važen. Gotovo se je to zgodilo nalašč. — Počakamo današnjo „Gorico“, da vidimo, ali nam ona pove kaj več.

Lansko leto je prodala Kr. zadruga za 162.000 K blaga ter računala 10% dobiček. Vkljub temu je imela zgubo, ker so režijski troški preveliki. — Letos do 17. avgusta pa so prodali le za okroglo 70.000 K, kar je v razmerju z lanskim letom veliko manj, namreč: lani povprečno 446 K na dan, letos pa le 304 K ob jednaki režiji. — Da bodo letos delali bolje v korist članov, naj gredo norcem pravit, — ali pa so vsi računi neresnični, ponarejeni, sleparski!

Prav zanimivo je poročilo, kako so hoteli „popraviti“ nezakoniti razpis občnega zbora, na kar jih je opozorila šele „Soča“. Dr. A. Pavlica je namreč predlagal, naj občni zbor spregleda oni nedostatek, v kar je občni zbor tudi privolil. — Mi pa pravimo, da občni zbor nima pravice, naknadno odobriti kršenje pravil. Pravila so za to tukaj, da se izpolnujejo. Ako je slučajni večini na kakem občnem zboru tudi po godu, da so se kršila pravila, ni to po volji drugim članom, a trgovske sodnije naloga je, da čuva nad izvrševanjem nekaterih določil zakona in pravil. — „Trgovsko-obrtna zadruga“ je morala svoječasno sklicati nov občni zbor edino radi tega, ker ni bil razpisan tudi v „Prim. Listu“. Tedanji poročevalec na trgovski sodniji je še danes na svojem mestu, — a mi dvojne mere ne poznamo! Kavci imajo na sodnijah sicer pasjo srečo, a tako daleč, kakor bi nekaterniki hoteli, pa vendar ne pojde po njihovi volji. Smo pač mi tu, ki znamo govoriti in nastopiti. Fiat justitia, pereat mundus!

O zanimivih podrobnostih se še pomenimo!

Veselica v Devinu. — V dopisu iz Devina, kateri smo priobčili pred kratkim, je bilo povedano, da priredi društvo „Ladija“ v prvi polovici meseca septembra veselico. Večina dohodkov je namenjena za otroški vrtec. Društvo je naprosilo razna druga društva, da bi sodelovala pri veselici. Doslej sta se oglasili 2, in sicer pevsko društvo iz Št. Andreža pri Gorici in „Danica“ iz Kontovelja. Kakor nam pišejo iz Devina, bi zadostovalo, da nastopijo kaka 4 društva. Ta veselica bo prvi nastop devinske „Ladije“.

Znano je našemu občinstvu, kako razpostavljen je Devin, kako sega po njem tuje zemlje lačen tujec neprestano svoje kremplje ter kako išče na vse mogoče načine, da bi čim prej polaščil naš slovenski Devin. Devin je za nas velevažna postojanka ob sinji Adriji, za katero pa tudi moramo storiti vse, kar je v naših močeh, da si jo pridržimo — slovensko. Devin zasluži našo vsestransko podporo, in sveta naša dolžnost je, da se udeležimo napovedane veselice v kar največ mogočem številu. Društvo „Ladija“ treba podpreti, saj ima veliko nalogo v Devinu, in večina dohodkov je namenjena za otroški vrtec. To je drugi vzrok, da prihitimo v Devin na veselico. „Lega“ sega po mladini v Devinu ter skuša že v nežna srca vcepljati tujega duha, radi tega je obstoj slovenskega otroškega vrtca v Devinu potreben iz vsakega ozira.

Opozarjamo torej danes zopet na veselico v Devinu, ki bo dne 13. septembra, vse drugo pa še sporočimo.

Bralno-pevsko društvo „Ladija“ v Devinu. — Podpisani odbor je sklenil, da se vrši društvena veselica dne 13. septembra ob 4. uri popoludne.

Društva, katera se vdeleže veselice korporativno, imajo ugodno zvezo. Z goriške strani pride vlak ob 3½ v Devin, s tržaške strani pa ob 3·35. Oba vlaka sta istočasno na postaji v Devinu.

Vsekakor pa prosi podpisani odbor naznanila, kedaj dojdejo pojedina društva, in to je radi sprejema.

Odbor
bralnega pevskega društva „Ladija“.

Nov korak tržaškega škofa. — Tržaški škof Nagl je poslal v Rojan za kaplana zagrizenega Lahona Antona Pernacicha. Vzgojila ga je — Lega nazionale. To je torej eden tistih laških duhovnikov, ki imajo pred vsem politično misijo: delati vsestransko med Slovenci na to, da se potujčujejo tudi potom

---

tanom svojih mušketirjev, ki so bili z ozirom na svojo udanost ali prav za prav fanatizem Ludoviku XIII. isto, kakor so bili Henriku III. njegovi vojaki in Ludoviku XI. njegova telesna straža.

Ali v tem oziru kardinal s svoje strani ni zaostal za kraljem. Ko je ta drugi ali prav za prav prvi kralj Francije videl strašno elitno vojsko Ludovika XIII., je hotel tudi on imeti svojo telesno stražo. Imel je torej svoje mušketirje, kakor je imel svoje Ludovik XIII., in v vseh pokrajinah Francije in celo v tujih državah je bilo videti ti dve tekmujoči moči, nabirati za svojo službo ljudi, ki so se odlikovali v sabljanju. Tudi sta se Richelieu in Ludovik XIII. zvečer, ko sta igrala svojo partijo šaha, mnogokrat prepirala o zaslugah svojih slug. Vsak je hvalil vedenje in pogum svojih, in dočim sta se na ves glas izražala proti dvobojem in prepirom, sta jih podpihovala čisto na tihem k spoprijemu ter čutila resnično žalost ali neizmerno veselje nad njih porazom ali zmago. Tako vsaj pravijo spomini moža, ki se je vdeležil nekaterih teh porazov in mnogih zmag.

Tréville je prijel svojega gospoda za njegovo slabo stran, in temu se je imel zahvaliti za dolgo in stalno naklonjenost kralja, ki ni ostavil imena človeka, ki bi bil zelo zvest svojim prijateljskim zvezam. Z zasmehljivim obrazom je pustil svoje mušketirje paradirati pred kardinalom Armandom Duplessis-jem, da se je vsled gnjeva mršila siva brada Njegove Eminence. Tréville je čudovito dobro razumel vojsko one dobe, ko se je živelo na stroške svojih rojakov, če se ni živelo na stroške sovražnika: njegovi vojaki so tvorili legijo vragov, nedisciplinirani za vsakega razun zanj.

Brezobzirni, pijani, ranjeni so mušketirji kralja ali bolje rečeno gospoda de Tréville poplavljali krčme, sprehajališča, javna igrišča, glasno kričali in si gladili brke, rožljali z meči, zadevali se z veseljem ob telesne traže gospoda kardinala, kadarkoli so jih srečali, nato med tisočerimi na odprti cesti potegnili meče, včasih poginjali, a v tem slučaju v zavesti, da jih bodejo ostali obiskovali in maščevali, mnogokrat usmrčevali, in to z zavestjo, da ne bodejo v ječi osiveli, kajti gospod de Tréville jih bode zahteval nazaj. Zato so gospoda de Tréville ti ljudje, ki so ga oboževali in ki so se pred njim tresli kakor učenci pred svojim učiteljem, če so bili še bolj slabi mladeniči, ubogali na najmanjšo besedico in bili pripravljeni žrtvovati življenje, da si oprali najmanjše očitanje, ter hvalili na vse mogoče načine.

Gospod de Tréville je vporabljal ta mogočni faktor pričetkoma za kralja in njegove prijatelje, — pozneje za sebe samega in svoje prijatelje. Sicer pa v memoarih te dobe, ki jih je zapustila tako mnogo, ni nikjer čitati, da bi bili tega cenjenega plemiča kdaj obdolžili, — niti njegovi sovražniki, katerih je imel dovolj med pisatelji in vojaki, niso storili kaj takega — nikjer ni čitati, pravimo, da bi bili tega cenjenega plemiča kdaj obdolžili, da si pusti plačati sodelovanje svojih podložnih. Z neobičajno zmožnostjo za spletkarjenje, katera ga je delala jednako vrednega z največjimi intriganti, je ostal poštenjak. Kljub mnogim dvobojem, ki človeka ohromé, in mučnim vajam, ki človeka utrudijo, je postal jeden izmed najgalantnejših pouličnih tekačev, jeden izmed najfinejših oboževalcev dam, jeden izmed najduhovitejših govornikov svojega časa; o Trévilleovih vspehih pri ženskah so govorili kakor dvajset let preje o Bassompierrovih, in to ni bilo majhnega pomena. Kapitana mušketirjev so torej občudovali, se ga bali in ga ljubili, kar privede človeka na vrhunec zemeljske sreče.

Ludovik XIV. je vse manjše zvezde svojega dvora zatemnel s svojimi žarki; toda njegov oče, solnce »pluribus impar,« je vsem svojim ljubljencem pustil njihov osebni blesk, vsem svojim dvorjanom njihovo individualno vrednost. Razun kraljevega in kardinalovega leverja je bilo tedaj v Parizu nad dvesto manjših, zelo obiskanih leverjev. Izmed dvesto manjših leverjev je bil oni gospoda de Tréville najbolj obiskan.

Dvor njegove palače v ulici du Vieux-Colombier je bil jednak taboru, in sicer poleti pričenši ob šesti, po zimi ob osmi uri zjutraj. Petdeset do šestdeset mušketirjev, ki so se — tako se je zdelo — menjavali, da bi tvorili vedno znamenito število, je hodilo oboroženih kakor za boj in na vse pripravljenih neprestano gori in doli. Po jednih izmed njegovih velikih stopnic, ki so zavzemale prostor, na katerem bi naša civilizacija sezidala celo hišo, so hodili gori in doli pariški prosilci, ki so se potezali za kakoršnokoli ugodnost, plemiči z dežele, ki so želeli med vojaške prostovoljce, in sluge, ki so se menjavali v vseh mogočih barvah, ter prinašali gospodu de Tréville naročila svojih gospodarjev. V predsobi so sedeli na dolgih klopeh, nastavljenih v krogu, izvoljenci, to je oni, ki so bili povabljeni. Od jutra do večera je bilo tu slišati neprestano šepetanje, dočim je gospod de Tréville v sosednem kabinetu sprejemal obiske, poslušal pritožbe, dajal povelja in rabil — kakor kralj v Louvru na balkon — samo stopiti k oknu, da je pregledal ljudi in orožje.

Oni dan, ko se je predstavil d'Artagnan, je bila zbrana množica impozatna, zlasti za pokrajinca, ravno prihajajočega iz pokrajine: ta pokrajinec je bil seveda Gaskonec, in v tem času so bili d'Artagnanovi rojaki na glasu, da se ne puste lahko oplašiti. Res, ko je človek pustil za seboj masivna vrata, obita z dolgimi

cerkve. In škof Nagl je umel to misijo ter poslal tega duha „Lege“ prevetega janičarja med rojanske Slovence. To je torej tista misija miru in sprave, s katero je prišel škof Nagl v Trst, in katera se je od oficijelne strani, vzporedno z laško, toliko povdarjala. Za Pernacicha so se potegovali brez dvoma merodajni laški krogi, katerih glas je poslušal škof ter jim vstregel. Pokazalo se je tu z nova, da stoji škof Nagl popolnoma v službi sistema, ki nas pritiska ob zid dosledno, kjer le more. Lep apostol miru in sprave!

Pripominjamo še, da je ta novi rojanski kaplan Pernacich sin slovenskih starišev iz Kranjske. Vzgojen je pa popolnoma v laškem duhu v tržaški sirotišnici, odkoder ga je vzela „Lega“ ter ga izšolala za političnega duhovnika. Pernacich je pristojen v neko kranjsko občino, ali iz Trsta, odkoder tako radi pošiljajo ljudi drugam, ga niso hoteli oddati, kamor tiče, nò, ker so imeli ž njim poseben namen, kateri so tudi dosegli. Pernacich dandanašnji ne zna nič slovenski, ali kot janičar bo izborno služil laški iznarodevalni politiki. In kdo podpira to politiko? Sam tržaški škof. Po delih ga spoznavamo.

Nevesela vest za vojake. — Te dni se je pri vseh polkih v glavnih garnizijah razglasila naredba vojnega ministerstva, da se vojaki tretjega letnika ne smejo premestiti v rezervo, temuč ostanejo nadalje v aktivni službi do nedoločenega časa.

Usoda zadene vse oddelke armade. Izvzeto je le vojaštvo iz Bosne in Hercegovine, ki je neodvisno od parlamenta ter se dopolnuje po provizornem brambnem zakonu. Vojno ministerstvo je sicer odlašalo s to naredbo, dokler se je sploh dalo.

Odredba vojnega ministerstva je seveda le začasna. Prav lahko se namreč zgodi, da se skličejo novinci, kolikor jih pripade Avstriji, vkljub nedovoljenemu kontigentu na Ogerskem, vendar že s 1. oktobrom v službo, ako se izreče tako dovoljenje s pomočjo § 14. V tem slučaju se seveda tretjeletniki takoj odpuste.

Enoletni prostovoljci pa se vkljub temu brez ozira branže premestijo že z začetkom oktobra v rezervo.

Vest o pridržanju vojakov je vzbudila povsodi splošno nevoljo, v prvi vrsti pri prizadetih samih, in potem zlasti še med kmetskim prebivalstvom. Bati se je uporov v vojašnicah in sploh neljubih posledic madjarski politiki!

O „katoliških“ veselicah nadaljuje „Prim. list“ svoje članke. Pravi, da smo mi proti pobožnosti, zato da pobijamo take veselice. Nò, kdor je pobožen, res pobožen, naj bo v Božjem imenu, ali v tistih Marijinih družbah in na takih „katoliških veselicah“ se vsiljuje pobožnost, ki ni — pobožnost, marveč neka hinavščina in varanje samega sebe, kar pa seveda dobro služi gg. nuncem, zlasti sako je katera izmed Marijinih hčera — p e t i č n a.

„Prim. list“ govori o deviški čistosti in o prešestnikih in pristaš h proste ljubezni. Povedali smo že in pokazalo se je tudi že dosti očito, da so taka kat. društva navadno slabo zavetje — čistosti, in farovži le preveč slovijo radi prešestovanja in proste ljubezni!

Skončuje pa članek tako, da vabi na veselice, ki vodijo k Bogu in vsemu dobremu, in ne na take, ki vlečejo proč od Boga. To je že smešno to vlačevanje božjega imena po nemarnem v vsakdanje reči! Veselice, ki v l e č e j o proč od Boga in veselice, ki v l e č e j o k Bogu! V Dornbergu so imeli, kakor smo svoj čas povedali, tako „katoliško veselico“. Mater božjo je predstavljala neka dekle, radi katere so se muzali fantje, in revica ni imela potem miru nikjeri, in ni jej bilo več obstanka v Dornbergu. Šla je v Gorico. „V l e k l o“ jo je proč od Dornberga, in končno jo je potegnilo proč, pa baje ne „k vsemu dobremu“. Čemu si je nakopala náse toliko nepotrebnih zbadljivk, ko je drugače lahko v miru živela!?

Ker „Prim. list“ že toliko piše o dobrotah katol. veselic, bi ga vprašali, naj razloži tudi to, zakaj gg. nunci tako radi dajejo vlogo Matere božje dekletom, ki so prevasovale s fanti že toliko lepih večerov?

Odprti lekarni. — Jutri popoldne bosti odprti v Gorici lekarni Christofoletti in Gliubich.

Družba sv. Cirila in Metodija za Istro. — Tajnik družbe, Car Emin, objavlja, da je v prvem polletju 1903 došlo družbi od žveplenk 3719 K 28 st. Ako pojde dalje tem korakom, donesejo v tem letu družbi samo žveplenke kacih 8000 K. Od cigaretnega papirja v istej dobi došlo družbi 380 K 67 st.

Listnica. — G. anonimnemu dopisniku iz Vrtojbe: Vaše pismo prejeli, ali, kakor veste, dopisov, ne da bi vedeli, od koga so, sploh ne priobčujemo; drugače pa se strinja Vaše pismo z dopisom v današnji številki glede župana in obč. volitev.

G. dopisniku v Gorici: Porabimo prihodnjič.

G. dop. iz Podbrda: Prihodnjič.

Rogaški „Tempel-vrelec“ vzbuja tek pospešuje prebavljanje in vravnava spreminjanje snovi. 1

Razgled po svetu.

Velika nesreča na železnici pri laškem Vidmu. — V noči na petek se je dogodila v Beanu med postajama Pasjan in Kodrojpo na črti Videm-Treviž velika nesreča. Trčila sta skup dva vlaka, jeden poln vojakov, drugi je bil tovorni vlak. Mrtvih je 13, ranjenih okoli 80. 42 ranjencev so prenesli v bolnišnico v Vidmu. Nesreča se je pripetila, ker vlak ni ostal na postaji v Pasjanu toliko časa, da bi bil prišel tje tovorni vlak. Načelnik postaje baje ni dal znamenja za odhod, ali mašinist je vseeno začel voziti. Laški kralj, ki je bil takoj obveščen o nesreči, se je pripeljal v avtomobilu na kraj nesreče. Nesrečne vojake v Vidmu je obiskal tamkajšnji nadškof ter jih tolažil. Med vojaki je dosti rezervistov, ki so bili poklicani na manovre. Lahko si je misliti obup družin! V Vidmu je bilo prejšnji dan slavlje in veselje, drugi dan neizmerna žalost! Laški kralj s kraljico je prišel tudi v Videm obiskat ranjene vojake. Videm je v žalosti. Vse v črnih zastavah.

Grof Lev Tolstoj je obhajal včeraj svoj 75. rojstni dan. Kakor se čuje po poročilih iz bližine velikega misleca na Jasnaji Poljani so se pripravili čestilci Tolstoja, da slovesno proslavijo ta dan, čeprav se je Tolstoj sam temu protivil. Tolstoj je dandanašnji zdrav. Prestal je tri težke bolezni, pogostoma smo čuli, da je že pri kraju njegovo življenje, ali konec je bil ta, da je Tolstoj popolnoma ozdravel. Videti je čil in zdrav in deluje vsaki dan od jutra do 2. ali 3. ure popoldne. Nekaj ur čez dan jaha okoli, da v prosti naravi razmišljuje o svojih literarnih načrtih. Večji del popoludne posvečuje Tolstoj svoji družini, prijateljem in onim obiskovalcem, katere so privedla na Jasnajo Poljano resna vprašanja.

Tolstoj piše sedaj novelo „Hadži Murat“. Ta novela dokazuje, da so duševne moči velikega moža še sveže. Poleg tega piše še druge reči, ter rešuje dan za dnevom jako razširjeno korespondenco.

„Poseidon“, Lloydov parnik, o katerem smo poročali, da je zadel v skalovje blizu rta Carmelo, je izgubljen, ker so se izjalovili vsi poskusi, da bi ga rešili.

Novo delavsko društvo v Trstu. — Ustanovili so v Trstu novo delavsko društvo, kateremu je namen čuvati interese domačih delavcev, pred vsem pa skrbeti zato, da bo delal na domačih tleh delavec-domačin, ter se ne bo povsodi vrivalo le Laha iz kraljestva. Tako društvo, ako se zasnuje pametno ter bo znalo res vpoštevati težnje domačega delavstva, slovenskega in laškega je velevažno za bodočnost domačega delavstva v Trstu. Treba pa eneržije in vsestranskega medsebojnega pravičnega vpoštevanja.

Nemška državna šola v Pulju. — V Pulju obstoji nemška državna šola, katero je obiskovalo v preteklem šolskem letu 16 učencev, ki so se priznavali za Nemce, 358 je bilo Lahov (?), Hrvatov pa 124. Na tej šoli se ne poučuje niti hrvatski niti laški in sicer niti kot prost predmet! Za 16 Nemcev nemška šola! In k temu molčijo tudi — Lahi! V proračun za tek. leto je postavljena svota 100.000 K za zidanje poslopja za nemško šolo v Pulju. In Slovenci, kako se moramo boriti za svoje šole ter jih vzdržavati na lastne troške, dočim država meče tisočake in tisočake v ponemčevalne namene!

V Rovinju so se vršile te dni občinske volitve. Doslej so zmagali na celi črti mogočni rovinjski signori, ali pri sedanjih volitvah se je pojavila proti njim kmečka stranka ter tudi zmagala v tretjem razredu. Tako bo vsaj nekaj kontrole v občinski upravi, da signori ne bodo mogli postopati tako samovoljno, kakor doslej.

V Žminju v Istri se vršijo te dni občinske volitve. Žminj je jedna tistih občin, ki so ječale doslej pod laško izmozgovalno upravo. Ali sedaj so se dvignili proti laški samopašnosti in volitve skončajo bržčas tako, da odzvoni laškemu izsesavanju v tej občini za vselej. Zmaga v tretjem razredu je bila naravnost velesijajna. Hrvatska stranka je dobila 260 glasov, nasprotna pa le 73.

Laški podaniki, ponarejevalci avstr. denarja. — Na Reki so prijeli dva laška podanika, ki sta ponarejala avstrijski denar. Imenujeta se F. Bruno in Sal. Guerrera. Delala sta in razpečavala nikelnasti denar. Redarstvo je našlo pri njima tudi priprave za ponarejanje kron in goldinarjev. Sedaj ju ima državno pravdništvo v rokah.

V ruskih ječah se nahaja okoli 4000 otrok. Ti otroci niso v zaporih radi tega, da bi bili kaj zagrešili, marveč so nahajajo tam z roditelji, ki so obsojeni v ječo, ker otrok ni kam djati. V Rusiji je samo 27 zavetišč za nepreskrbljeno deco jetnikov, ta pa ne morejo vstreči splošni potrebi. Sedaj pa misli uprava kaznilnic na to, da se bo oddajala taka deca tudi proti volji starišev v delavnice ali pa prepuščala preostalim članom družin zaprtih.

V Clesu na Tirolskem so imeli dné 22. t. m. laški visokošolci shod, pa katerem je bilo med drugim govora tudi o laškem vseučilišču. Izrekli so se za to, da mora stati bodoče vseučilišče v Trstu; ako pa bi se vlada izrekla za kako drugo mesto, tedaj ne odnehajo prej da pridejo do popolnega utrakviziranja inomoškega vseučilišča. Torej so se izrekli s tem proti nameri, katero je bilo čuti od stran vlade, da bi se postavilo laško vseučilišče v Gorici.

Na shodu je bil navzoč tudi Brunialti, parlamentarijec iz kraljestva, katerega so pozdravili z burnimi evviva-klici.

Belgijski Lourdes. — Pod predsedstvom tournaiskega škofa, več duhovnikov in ultramontancev so napravili v bližini Quaregnena v Belgiji drugi Lourdes. Vse so posneli po francoskem Lourdesu. Na mramornati plošči je tudi napis, da naj romarji pijejo vodo ter se perejo v njej. Ta voda ima biti tako čudodelna, kakor ona v Lourdesu! Klerikalni listi v Belgiji pišejo seveda mnogo o tem svojem „Lourdes-u“! Kje smo še!!

Veliki požar v Budimpešti. — Pri katastrofi v pariškem bazarju v Budimpešti znaša število mrtvih ljudi dosedaj trinajst, dočim je prilično devetnajst hudo opečenih. Vendar se še do sedaj ne da določiti natančno število vseh ponesrečencev. Kakor se je sedaj izkazalo, je požar nastal vsled električnega toka, ki je vnel v galanterijskem oddelku ogenj, ki se je v kratkih minutah razširil preko celega poslopja. Kakor smo že poročali, sta bila lastnika po požaru uničenega bazarja

---

žeblji, ki so imeli štirioglate glavice, je prišel na dvor v sredo med množico vojakov, ki so med raznimi vprašanji, prepiri in šalami hodili drug mimo drugega. Dasi je človek v tem vrtincu ljudij mogel napraviti pot, je moral biti častnik, velik gospod ali lepa dama.

Ta množica in ta nered sta bila torej vzrok, da je naš mladi mož stopal vtripajočega srca, s svojim dolgim mečem ob svojih suhih nogah, držé jedno roko na našivkih svoje klobučine, z lahkim smehljajem zmedenega pokrajinca, ki hoče na ta način dati svojemu vedenju lepši izraz. Če je pustil za seboj kako tolpo, je vselej dihal prostejše; toda spoznal je, da se obračajo za njegovim hrbtom in gledajo za njim, in prvič v svojem dosedanjem življenju se je zdel d' Artagnan smešen samemu sebi.

Ko je prišel do stopnic, je bilo še hujše: na prvih stopnicah so bili štirje mušketirji, ki so se, dočim je kakih deset ali dvanajst tovarišev čakalo pred stopnicami, da pride vrsta na nje, zabavali s sledečo vajo:

Jeden izmed njih, ki je z golim mečem v roki stal na najvišji stopnici, je branil ali si je vsaj prizadeval braniti drugim trem, da bi prišli po stopnicah naprej.

Ti drugi trije so se borili napram njemu z zelo hitrimi meči. V pričetku je imel d' Artagnan to orožje samo za fleurete, kakoršni se rabijo v šoli; mislil je, da imajo na koncu glavice: toda kmalu je spoznal na praskah, da so ravno nasprotno vsi rapirji ostri, kakor si je le mogoče želeti; in nad vsako prasko so se smejali ne samo gledalci, ampak tudi vdeleženci igre kakor blazni.

Oni, ki je bil v tem hipu na vrhnji stopnici, je zadrževal svoje nasprotnike občudovanja vredno. Napravili so krog okoli njih: pogoj je bil, da mora pri vsakem vbodu zadeti zapustiti partijo in izgubi svojo stavo v korist onega, ki je zadel. V petih minutah so bili od branitelja vrhnje stopnice vsi trije lahko ranjeni: prvi na roki, drugi na bradi in tretji na ušesu, dočim je oni ostal nedotaknjen, kar mu je po sprejeti pogodbi prineslo trojni dobiček.

Nad tem kratkočasenjem je naš mladi popotnik strmel, ne morebiti zaradi njegove težkoče, ampak ker je imelo namen, vzbujati pozornost; v svoji domovini, v deželi, kjer se glave razgrejejo tako hitro, je videl nekoliko več pripravljanja za dvoboj, in bahanje teh štirih igralcev se mu je zdelo največje izmed vseh, katera je doživel, in celo v Gaskogne. Mislil je, da je prišel v deželo velikanov, v katero je šel pozneje Gulliver in imel o nji tako velik strah; in vendar še ni bil na koncu: ostala ste mu še hodnik in predsoba.

Na hodniku se niso več bili, ampak so si pripovedovali povesti o ženskah in v predsobi povesti o dvoru. Na hodniku je d' Artagnan zarudel, v predsobi se je zgražal. Njegova bujna in bogata domišljija, ki ga je mladim sobaricam in včasih celo njihovim mladim gospodinjam napravljala strašnega, tudi v takih trenotkih blaznosti ni sanjala niti polovico teh zaljubljenih čudežev in četrtino teh galantnih junaških činov, ki so jih pomnoževala še najbolj znana imena in najbolj skrite podrobnosti. Na hodniku so žalili njegov nravnostni čut, a v predsobi so škandalizirali njegovo spoštovanje napram kardinalu. Tu je d' Artagnan slišal v svoje veliko začudenje, kako so kritikovali tisto visoko politiko, pred katero je trepetala Evropa, in zasebno življenje kardinala, dasi so bili že samo za poskus prodreti vanj, kaznovani tako mnogi mogočni gospodje. Ta veliki mož, ki ga je d' Artagnanov oče častil, je bil mušketirjem gospoda de Tréville, ki so se norčevali nad njegovimi krivimi nogami in upognjenim hrbtom, v zasmehovanje; nekateri so peli zabavljice o madami d' Aiguillon, njegovi maîtressi, in madami de Combalet, njegovi nečakinji, dočim so se drugi dogovarjali o izgredih napram pažem in slugam kardinala-vojvode, stvari, ki so se zdele d' Artagnanu docela nemogoče.

Toda če je bilo včasih sredi teh hudobnih šal o kardinalu naenkrat in nepričakovano izrečeno ime kralja, so za trenotek kakor zamašena obmolknila vsa ta zabavljiva usta. Obotavljaje se so pogledovali okoli sebe, in bilo je, kakor bi se bali indiskretnosti stene, ki jih je ločila od kabineta gospoda de Tréville; toda kmalu je ta ali ona besedica napeljala pogovor zopet na Njegovo Eminenco, in potem so bile šale še bolj strupene, in vsako njegovo dejanje so postavili v pravo luč.

»Gotovo, sami ljudje, ki jih vržejo v Bastijo in obesijo,« je mislil d' Artagnan s strahom, »in mene seveda ž njimi, kajti izza trenotka, ko sem jih pričel poslušati me bodo imeli za njihovega sokrivca. Kaj bi rekel moj gospod oče, ki mi je tako iskreno priporočil spoštovanje do gospoda kardinala, če bi me videl v družbi takih paganov?«

Ne da bi bilo treba povedati, si pač vsakdo lahko misli tudi, da se d' Artagnan pač ni drznil mešati se v zabavo; samo gledal je s celimi očmi, poslušal s celimi ušesi in napenjal vseh svojih pet čutov, da bi mu nič ne ušlo; in kljub temu, da je tako zaupal očetovim naročilom, ga je gnalo neko nagnenje in njegov instinkt do tega, da bi bil nezaslišane stvari, ki so se godile na tem mestu, prej hvalil nego grajal.

(Dalje pride).